

मौद्रिक नीति तर्जुमा कार्यविधि, २०७३

प्रस्तावना

मूल्य तथा शोधनान्तर स्थिरता कायम गर्दै समग्र वित्तीय प्रणालीको विकासका लागि नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ मा व्यवस्था भए बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंकले आर्थिक वर्ष २०५९/६० देखि मौद्रिक एवम् वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रमहरु र सो को समीक्षा संलग्न गरी औपचारिक रुपमा मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्दै आएको सन्दर्भमा यस कार्यलाई थप व्यवस्थित एवम् प्रभावकारी बनाउन वाञ्छनीय देखिएकोले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ११० को उपदफा ३ बमोजिम यो कार्यविधि बनाई लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस कार्यविधिको नाम “मौद्रिक नीति तर्जुमा कार्यविधि, २०७३” हुनेछ ।

(२) यो कार्यविधि नेपाल राष्ट्र बैंकको गभर्नरले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।^१

२. **परिभाषा**: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

(क) “ऐन” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “बैंक” भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल राष्ट्र बैंक सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “संचालक समिति” भन्नाले ऐनको दफा १४ बमोजिम गठन भएको बैंकको संचालक समिति सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “व्यवस्थापन समिति” भन्नाले ऐनको दफा ३३ बमोजिम गठन भएको बैंकको व्यवस्थापन समिति सम्भन्नु पर्छ ।

(ङ) “मौद्रिक नीति” भन्नाले ऐनको दफा ९४ बमोजिम बैंकबाट जारी गरिएको मौद्रिक नीति प्रतिवेदन सम्भन्नु पर्छ ।

(च) “समीक्षा” भन्नाले मौद्रिक नीतिको आवधिक रुपमा गरिने समीक्षात्मक विवरणलाई जनाउँदछ ।

(छ) “विभाग” भन्नाले बैंक अन्तर्गत रहेको अनुसन्धान विभाग सम्भन्नु पर्छ ।

(ज) “अन्य विभाग” भन्नाले मौद्रिक नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा संलग्न अनुसन्धान विभाग बाहेकका नेपाल राष्ट्र बैंकका अन्य विभाग तथा महाशाखाहरुलाई जनाउँदछ ।

(झ) “सरोकारवाला” भन्नाले मौद्रिक नीतिबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा प्रभावित बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु, विभिन्न वस्तु तथा सेवासँग सम्बन्धित संघ/संस्थाहरु, बीमा, धितोपत्र, सम्भौतीत बचत लगायतका कार्य गर्ने संघ/संस्थाहरुलाई जनाउँदछ ।

परिच्छेद २

मौद्रिक नीतिको मस्यौदा

३. **मौद्रिक नीतिको मस्यौदा तयार पार्ने विधि**: (१) विभागीय प्रमुखले विभागको मौद्रिक शाखालाई मौद्रिक नीतिको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार पार्न बैंकका अन्य विभाग/महाशाखा/कार्यालयसँग आवश्यक समन्वय र सहयोगका लागि पत्राचार गर्न लगाउनेछन् ।

(२) विभागले अन्य विभागहरूसँग मौद्रिक नीतिसँग सम्बन्धित विवरण, कार्यक्रम तथा तथ्याङ्क/सूचना माग गर्न सक्नेछ र अन्य विभागले तोकिएको समयमै मागिएको जानकारी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) विभागले मौद्रिक नीति तर्जुमाका सिलसिलामा बैंक बाहिरका सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग पत्राचार गरी राय/सुझाव माग गर्न सक्नेछ । यसरी प्राप्त सुझावहरुलाई औचित्यका आधारमा मस्यौदामा समावेश गरिनेछ ।

^१ यो कार्यविधि श्रीमान् गभर्नरज्यूबाट मिति २०७३/०२/२६ गते स्वीकृत भएको ।

- (४) विभागीय प्रमुखले मौद्रिक नीतिको मस्यौदा तयारीको लागि आवश्यक पर्ने विषयवस्तुमा विभागका अधिकृतहरूलाई विविध कार्यपत्र तयार गर्न लगाउन सक्नेछन् ।
- (५) विभागको मौद्रिक शाखाले मौद्रिक नीतिको सचिवालयको रूपमा तोकिएको सम्पूर्ण कार्य गर्नेछ ।
४. **अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गर्ने:** (१) विभागले मौद्रिक नीतिको मस्यौदा तयार गर्ने सिलसिलामा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया आयोजना गरी राय/सुझाव संकलन गर्न सक्नेछ ।
- (२) यसरी संकलित सुझावलाई लिपिबद्ध गरी उपयुक्त राय/सुझावलाई मौद्रिक नीतिको मस्यौदामा समावेश गर्न सक्नेछ ।
- (३) अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गर्ने जिम्मेवारी विभागको हुनेछ ।
५. **विभागीय प्रमुखले मस्यौदा तयार पार्न लगाउने:** (१) विभागीय प्रमुखले विभागका सबै निर्देशकहरूसँग आवश्यक छलफल तथा अन्तरक्रिया गरी विभागको मौद्रिक शाखालाई मौद्रिक नीतिको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार पार्न लगाउनेछन् ।
- (२) विभागीय प्रमुखले यसरी तयार गरिएको मस्यौदालाई अध्ययन गरी आवश्यक परिमार्जन गर्न लगाउन सक्नेछन् ।
६. **अन्तर-विभागीय तहमा छलफल गर्ने :** (१) मौद्रिक नीतिका लागि अन्य विभाग तथा सरोकारवालाहरूबाट प्राप्त सुझावहरूलाई अन्तिम रूप दिन विभागका कार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा देहायको अन्तर-विभागीय सुझाव समन्वय समिति गठन गरिनेछ ।
कार्यकारी निर्देशक, अनुसन्धान विभाग	संयोजक
कार्यकारी निर्देशक, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग	सदस्य
कार्यकारी निर्देशक, भुक्तानी तथा फछ्यौट विभाग	सदस्य
निर्देशक, अनुसन्धान विभाग, मौद्रिक शाखा	सदस्य सचिव
- (२) बुँदा ६ (१) बमोजिम गठन हुने समितिमा छलफलका लागि संयोजकले आवश्यकता अनुसार बैठक बोलाउन सक्नेछन् ।
- (३) विभागीय प्रमुखले आवश्यक ठानेमा मस्यौदामा समावेश कुनै विषयवस्तुमा बैंक भित्रका तथा बाहिरका विशेषज्ञको समेत राय लिन सक्नेछन् ।
- (४) अन्तर-विभागीय सुझाव समन्वय समितिको छलफलमा उठेका विषयवस्तु र सुझावहरूलाई विभागले यथाशक्य सम्बोधन गरी मस्यौदामा समावेश गर्नेछ ।

परिच्छेद ३

मस्यौदामा छलफल तथा स्वीकृति

७. **व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्ने :** (१) अन्तर-विभागीय सुझाव समन्वय समिति समेतको राय/सुझावका आधारमा तयार पारिएको प्रारम्भिक मस्यौदालाई विभागले व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्नेछ ।

- (२) व्यवस्थापन समितिले प्राप्त मस्यौदा उपर बुँदागत छलफल गरी विभागलाई आवश्यक परिमार्जन गर्न निर्देशन दिनेछ ।
- (३) व्यवस्थापन समितिको निर्देशन अनुसार बुँदागत परिमार्जन गरी पुनः व्यवस्थापन समितिमा विभागले पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (४) व्यवस्थापन समितिले आवश्यक ठानेमा बैंकका अन्य विभागका प्रमुख एवम् अधिकृतहरुलाई छलफलमा सहभागी गराउन सक्नेछ ।
- (५) व्यवस्थापन समितिबाट पारित मौद्रिक नीतिको अन्तिम मस्यौदा विभागले संचालक समिति समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।
- तर कुनै कारणले व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्न नसक्ने भएमा विभागले तयार पारेको मौद्रिक नीतिको मस्यौदालाई सोभै संचालक समितिमा पेश गर्न यस बुँदाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

- ८. संचालक समितिमा बुँदागत छलफल गर्ने :** (१) मौद्रिक नीतिको अन्तिम मस्यौदा उपर संचालक समितिले बुँदागत छलफल गर्नेछ ।
- (२) छलफलमा परिमार्जित बुँदाहरुलाई सम्बोधन गरी विभागले पुनः संचालक समितिमा पेश गर्नेछ ।
- ९. मौद्रिक नीति पारित गर्ने :** (१) संचालक समितिको बैठकले छलफलमा सहमति भए बमोजिम आवश्यक परिमार्जन सहित मौद्रिक नीति पारित गर्नेछ ।
- (२) संचालक समितिको बैठकले औपचारिक निर्णय गरेपश्चात् मौद्रिक नीति सार्वजनिक गरिनेछ ।

परिच्छेद ४

मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने

- १०. मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने :** (१) संचालक समितिबाट मौद्रिक नीति पारित भईसकेपछि यथाशक्य छिटो सार्वजनिक गर्ने प्रबन्ध विभागले गर्नेछ ।
- (२) मौद्रिक नीति सार्वजनिक भएसकेपश्चात् उक्त नीतिको नेपाली तथा अंग्रेजी संस्करण बैंकको वेवसाईटमा राखिनेछ ।
- (३) मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने समारोहमा मिडिया, पत्रकार तथा पाहुनाहरु आमन्त्रण गर्ने कार्य बैंकको गभर्नर कार्यालयले गर्नेछ ।
- ११. मौद्रिक नीति संचारको दायरा फराकिलो बनाउने :** बुँदा १० मा उल्लिखित प्रावधानका अतिरिक्त मौद्रिक नीतिको संचारलाई प्रभावकारी बनाउन नवीनतम् प्रविधि प्रयोग गरी मौद्रिक नीति सार्वजनिक गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

परिच्छेद ५

विविध

- १२. समयसीमा :** (१) विभागले वैशाख मसान्त भित्र मौद्रिक नीतिका लागि आवश्यक राय सुझाव माग गर्न पत्राचार गर्नेछ ।
- (२) प्राप्त राय/सुझाव उपर आवश्यकता अनुसार प्रत्येक वर्षको जेठ २५ गतेदेखि अन्तर विभागीय सुझाव समन्वय समितिमा छलफल तथा विचार विमर्श गरिनेछ ।
- (३) अन्तर विभागीय सुझाव समन्वय समितिमा छलफल सम्पन्न भएपश्चात् मौद्रिक नीतिको मस्यौदा उपर व्यवस्थापन समितिमा छलफल प्रारम्भ गरिनेछ ।
- (४) संचालक समितिबाट पारित भएपछि असार मसान्तभित्र मौद्रिक नीति सार्वजनिक गरिनेछ ।
- १३. कार्यान्वयन तालिका बनाउने :** (१) मौद्रिक नीति सार्वजनिक भएको एक हप्ता भित्र विभागले अन्य विभागसँगको समन्वयमा कार्यान्वयन तालिकाको मस्यौदा तयार गर्नेछ ।

- (२) मस्यौदा तयार पार्दा मौद्रिक नीतिको प्रावधान, कार्यान्वयन मापन गर्ने सूचक, जिम्मेवार विभाग र समय सहितको तालिका तयार गर्नुपर्नेछ ।
- (३) बुँदा १३ (२) बमोजिम तयार भएको कार्यान्वयन तालिका व्यवस्थापन समिति समक्ष पेश गरिनेछ ।
- (४) व्यवस्थापन समितिको बैठकले आवश्यक परिमार्जन सहित निर्णय गरी अन्य विभागहरूलाई कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्नेछ ।
१४. **मौद्रिक नीतिको त्रैमासिक (Quarterly) समीक्षा:** मौद्रिक नीतिको व्यवस्थापन समितिमा त्रैमासिक समीक्षा गरिनेछ ।
१५. **गोपनियता कायम गर्नुपर्ने:** मौद्रिक नीति तयार पार्ने क्रममा उपलब्ध राय/सुझाव, तथ्याङ्क तथा विवरण यसमा प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष रूपमा संलग्न हुने बैंकका कर्मचारी तथा संचालकहरू सबैले गोप्य राख्नु पर्नेछ ।
१६. **बैठक भत्ता:** बुँदा ६(१) बमोजिम गठन हुने अन्तर विभागीय सुझाव समन्वय समितिको बैठक कार्यालय समय अघिपछि वा सार्वजनिक विदाका दिन बस्नु पर्ने भएमा उक्त समिति तथा संलग्न कर्मचारीहरूलाई नियमानुसारको भत्ता प्रदान गरिनेछ ।